

SLOBODA USADIŤ SA A SLOBODA POSKYTOVAŤ SLUŽBY

Sloboda usadiť sa a sloboda poskytovať služby zaručujú mobilitu podnikov a odborníkov v rámci EÚ. Veľké očakávania sú spojené so smernicou o službách, pretože pre dokončenie vnútorného trhu má zásadný význam. Nedávny výskum ukázal, že prínos právnych predpisov, ktoré Parlament prijal v oblasti voľného pohybu služieb vrátane odborných kvalifikácií a maloobchodu, predstavuje 284 miliárd EUR ročne.

PRÁVNY ZÁKLAD

Články 26 (vnútorný trh), 49 až 55 (právo usadiť sa) a 56 až 62 (služby) Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

CIELE

Samostatne zárobkovo činné osoby a odborní pracovníci či právnické osoby v zmysle článku 54 ZFEÚ, ktorí zákonne vykonávajú činnosť v jednom členskom štáte, môžu: i) vykonávať hospodársku činnosť trvalo a nepretržite v inom členskom štáte (sloboda usadiť sa: článok 49 ZFEÚ) alebo ii) dočasne ponúkať a poskytovať svoje služby v iných členských štátoch, zatiaľ čo zotrávajú v krajine svojho pôvodu (sloboda poskytovať služby: článok 56 ZFEÚ). Znamená to tiež odstránenie diskriminácie na základe štátnej príslušnosti a – ak sa majú tieto slobody využívať efektívne – prijatie opatrení na zjednodušenie ich uplatňovania, najmä pokiaľ ide o harmonizáciu vnútroštátnych predpisov o prístupe k zamestnaniu či ich vzájomné uznávanie ([2.1.6](#)).

VÝSLEDKY

A. Liberalizácia ustanovení zmluvy

1. Základné slobody

Právo usadiť sa zahŕňa aj právo začať a vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť, založiť a riadiť podnik na vykonávanie trvalej činnosti stálej a nepretržitej povahy, a to za rovnakých podmienok stanovených pre štátnych príslušníkov právom členského štátu, v ktorom dochádza k usadeniu sa.

Sloboda poskytovať služby sa vzťahuje na všetky služby, ktoré sa bežne poskytujú za odplatu, pokiaľ ich neupravujú ustanovenia o voľnom pohybe tovaru, kapitálu a osôb. Poskytovateľ služieb môže dočasne vykonávať činnosť v členskom štáte, v ktorom sa služba poskytuje za rovnakých podmienok, aké tento štát ukladá svojim vlastným štátnym príslušníkom.

2. Výnimky

Podľa ZFEÚ sa sloboda usadiť sa a sloboda poskytovať služby nevzťahujú na činnosti, ktoré súvisia s výkonom štátnej moci (článok 51 ZFEÚ). Táto výnimka je však obmedzená jej úzkym výkladom: výnimky sa môžu vzťahovať len na tie osobitné činnosti a funkcie, ktoré súvisia s výkonom štátnej moci. Určitú kategóriu povolání možno vylúčiť len vtedy, ak je ich celá činnosť venovaná výkonu štátnej moci alebo ak určitá činnosť v rámci daného povolania venovaná výkonu štátnej moci je nedeliteľnou súčasťou iných činností. Výnimky umožňujú členským štátom vylúčiť z týchto slobôd výrobu vojenského materiálu či obchodovanie s ním (článok 346 ods. 1 písm. b) ZFEÚ) a zachovať právne predpisy týkajúce sa cudzích štátnych príslušníkov s ohľadom na verejný poriadok, verejnú bezpečnosť a verejné zdravie (článok 52 ods. 1).

B. Smernica o službách – smerom k dokončeniu vnútorného trhu

Smernicou o službách ([smernica 2006/123/ES](#) o službách na vnútornom trhu) sa posilňuje sloboda poskytovať služby v rámci EÚ. Lehota na jej implementáciu bola stanovená na 28. december 2009. Táto smernica má zásadný význam pre dokončenie vnútorného trhu, pretože má obrovský potenciál prínosov pre spotrebiteľov a malé a stredné podniky. Cieľom je vytvoriť otvorený jednotný trh so službami v rámci EÚ a súčasne zaistiť kvalitu služieb poskytovaných spotrebiteľom. Plnou implementáciou smernice o službách by sa mohol zvýšiť objem obchodu v rámci komerčných služieb o 45 % a priamych zahraničných investícií o 25 %, čím by sa prispelo k rastu HDP o 0,5 % až 1,5 %^[1]. Táto smernica prispieva k administratívnejmu a regulačnému zjednodušeniu a modernizácii. Na ich dosiahnutie treba nielen preskúmať súčasné právne predpisy a prijať či zmeniť príslušné právne predpisy, ale aj realizovať dlhodobé projekty (vytvorením jednotných kontaktných miest a zabezpečením administratívnej spolupráce). Implementácia smernice sa v porovnaní s jej pôvodným termínom vo viacerých členských štátoch výrazne oneskorila. Jej úspešná implementácia vyžaduje trvalú politickú angažovanosť a rozsiahlu podporu na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Parlament prispel k liberalizácii činnosti samostatne zárobkovo činných osôb. Zabezpečil prísne vymedzenie činností, ktoré môžu byť vyhradené pre občanov daného členského štátu (napr. tie, ktoré sa týkajú výkonu štátnej moci). Treba tiež spomenúť skutočnosť, že Parlament predložil Súdnemu dvoru Európskej únie žalobu proti Rade z dôvodu nečinnosti so zreteľom na dopravnú politiku. V tejto veci predloženej v januári 1983 vyniesol Súdny dvor rozsudok ([vec č. 13/83 z 22. mája 1985](#)), ktorým odsúdil Radu za to, že nezabezpečila slobodné poskytovanie medzinárodných dopravných služieb alebo nestanovila podmienky, za ktorých by dopravcovia, ktorí nemajú sídlo v členskom štáte, mohli prevádzkovať dopravné služby v rámci daného členského štátu. Išlo o porušenie zmluvy, a tak bola Rada povinná prijať potrebné právne predpisy. Úloha Parlamentu sa rozšírila uplatňovaním postupu spolurozhodovania ustanoveného v Maastrichtskej zmluve a v súčasnosti aj riadneho

[1][Oznámenie Komisie Európa 2020](#).

legislatívneho postupu (postupu, ktorý ho nahradil) na väčšinu aspektov slobody usadiť sa a poskytovať služby.

Parlament okrem toho zohral zásadnú úlohu pri prijímaní smernice o službách a pozorne sleduje jej vykonávanie. Vyvíja tiež tlak na členské štáty, aby plnili svoje povinnosti stanovené v smernici a zabezpečili jej riadne vykonávanie. Parlament 15. februára 2011 prijal [uznesenie o uplatňovaní smernice o službách](#) a 25. októbra 2011 [uznesenie o procese vzájomného hodnotenia smernice o službách](#). V nadväznosti na oznámenie Komisie z 8. júna 2012 o implementácii smernice o službách, pripravil parlamentný Výbor pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa (IMCO) správu na tému Vnútorný trh so službami: súčasný stav a ďalšie kroky, ktorá bola prijatá v pléne 11. septembra 2013^[2].

Parlament 7. februára 2013 prijal aj uznesenie s odporúčaniami pre Komisiu o správe jednotného trhu^[3], v ktorom zdôraznil dôležitosť odvetvia služieb ako jednej z kľúčových oblastí pre rast, základný charakter slobody poskytovať služby a výhody uplatňovania smernice o službách v plnom rozsahu.

Parlament v prvom rade pracoval na legislatívnych návrhoch týkajúcich sa telekomunikačných služieb, ako je napr. nariadenie o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu ([nariadenie EÚ č. 910/2014](#)) a nariadenie, ktorým sa stanovujú opatrenia týkajúce sa jednotného európskeho trhu s elektronickými komunikáciami a na dosiahnutie prepojeného kontinentu. Parlament sa zaoberá finančnými službami v oblasti prístupu k základným platobným službám^[4] a spotrebiteľským a hypotekárnym úverom ([smernica 2014/17/EÚ](#)), ako aj balíkom cestovných služieb a asistenčnými cestovnými službami^[5]. [Smernicou o hypotekárnych úveroch \(2014/17/EÚ\)](#) sa zvyšuje ochrana spotrebiteľa tým, že sa v nej vyžadujú minimálne regulačné požiadavky, ktoré musia členské štáty splniť na ochranu jednotlivcov s úverovými zmluvami na nehnuteľnosti na bývanie, a zaručením informácií pre spotrebiteľov a ich schopnosti splácať hypotekárny úver. Okrem toho sa [smernica o lepšie regulovaných a transparentných finančných trhoch \(2014/65/EÚ\)](#) zameriava na zabezpečenie regulácie a transparentnosti na finančných trhoch v celej EÚ. Parlament v roku 2019 hlasoval o [smernici 2019/882 o požiadavkách na prístupnosť výrobkov a služieb](#). Jej cieľom je odstrániť prekážky voľného obchodu s výrobkami a službami pre občanov so zdravotným postihnutím a/alebo funkčnými obmedzeniami.

V uznesení zo 17. apríla 2020 o koordinovanej činnosti EÚ v boji proti pandémie COVID-19 a jej dôsledkom^[6] Parlament označil jednotný trh za zdroj kolektívnej európskej prosperity a životnej úrovne, ako aj kľúčový prvok okamžitej i pokračujúcej odozvy na pandémiu COVID-19. Parlament tiež v uznesení z 19. júna 2020^[7] pripomenul, že schengenský priestor je oceňovaný úspech v samotnom jadre projektu

[2]Ú. v. EÚ C 93, 9.3.2016, s. 84.

[3]Ú. v. EÚ C 24, 22.1.2016, s. 75.

[4]Ú. v. EÚ C 349 E, 29.11.2013, s. 74.

[5]Ú. v. EÚ C 378, 9.11.2017, s. 610.

[6]Prijaté texty, P9_TA(2020)0054.

[7]Prijaté texty, P9_TA(2020)0175.

EÚ, a vyzval členské štáty, aby znížili obmedzenia voľného pohybu a zintenzívnili úsilie o dokončenie schengenskej integrácie.

S cieľom poskytnúť ďalšie odporúčania a usmernenia, pokiaľ ide o vplyv ochorenia COVID-19 na vnútorný trh, plánuje tematická sekcia A (Politiky v oblastiach hospodárstva, vedy a kvality života) Generálneho riaditeľstva pre vnútorné politiky Únie uverejniť v októbri 2020 dokument s názvom Právne prekážky pre pravidlá jednotného trhu, v ktorom sa posúdi vplyv pandémie na slobodu poskytovať služby a usadiť sa.

Podľa zistení nedávneho výskumu dosahuje prínos v oblasti upravenej legislatívnymi predpismi pre slobodný pohyb služieb, odbornú kvalifikáciu a maloobchod, ktoré Parlament prijal, hodnotu 284 miliárd EUR ročne (smernica o službách), a to 80 miliárd EUR ročne v oblasti profesionálnych služieb a 20 miliárd EUR ročne v oblasti služieb súvisiacich s verejným obstarávaním^[8].

[Briefing](#) na tému Európsky sektor služieb a ekologická transformácia bol zverejnený 15. apríla 2020 ako príspevok k iniciatívnej správe Výboru IMCO (INI) s názvom Smerom k udržateľnejšiemu jednotnému trhu pre podniky a spotrebiteľov.

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff / Louise Blandin
09/2020

[8]Štúdia s názvom Príspevok k rastu: jednotný trh so službami. Zabezpečenie hospodárskych výhod pre občanov a podniky, Európsky parlament, GR pre vnútorné politiky, tematická sekcia A, Politiky v oblastiach hospodárstva, vedy a kvality života, 15. februára 2019, vypracované na žiadosť výboru IMCO.

